

30 Septembrie 2006

Papusile din Lenauheim

In vechiul sat svabesc, nemtii aproape ca au disparut, dar in loc au ramas cele 51 de perechi de papusi facute dupa chipul si asemanarea lor.

Lenauheim era in trecut unul dintre cele mai mari sate de svabi banateni. Acum insa, comuna abia daca mai numara cateva familii care se trag din acestia si care au refuzat sa plece in Germania.

Astazi, Lenauheimul traieste mai mult din amintiri. Amintirea svabilor care au fost pe aceste meleaguri si amintirea poetului Nikolaus Lenau care s-a nascut aici.

Cand ajungi in sat, te uimeste linistea. Abia din loc in loc se ivesc un om pe care poti sa-l intrebi incotro trebuie s-o iei ca sa gasesti muzeul dedicat lui Lenau.

Terezia Bolojan, singuratatea ultimului svab

Pe Terezia Balojan am intalnit-o la ea acasa. Am intrebat prin tot satul unde mai sunt nemti, iar femeia ne-a primit cu drag si s-a bucurat ca are cui sa-si povesteasca tineretea. Batrana are 80 de ani si un sertar plin cu amintiri - fotografii mai vechi sau mai noi. Prin ele vrea sa ne arate cum erau vremurile pe care le-a trait.

"Erau numai nemti aici, seful de gara, notarul, postasul. Eu am avut barbat roman, dar in casa vorbeam numai nemteste", povesteste femeia. Cele mai frumoase si cele mai asteptate momente erau zilele de Kirchweih, sarbatoarea bisericii. "Pe 15 octombrie, cand este sfanta Terezia, la biserica era plin. Tinerii se imbracau in costume svabesti, dar acum nu se mai tine", spune ea.

Pentru o fata nu era usor sa se imbrace singura. Peste bluza brodata se asaza un sal in trei colturi din matase, numit "Halstuch", si care se lega intr-un fel anume.

"Fustele se puneau pe bate sa se faca plisate, eu le ajutam pe fete sa-si puna baticul, trebuie sa stea foarte frumos", spune femeia. Acum, batrana mai este chemata din cand in cand sa ajute o fata sa se imbrace, mai costumeaza papusi traditionale si cam atat. In rest, sta singura.

"Am avut doua surori si un frate, dar au murit de mici. Barbatul meu nu a vrut sa plec dincolo. A murit de mult. Verisori am vreo 12, dar nu scrie nimeni, nu vine nimeni, am ramas singura", spune cu tristete Terezia Bolojan.

Svabii banateni, papusi de colectie

Este imposibil sa treci prin Lenauheim fara sa amintesti de poetul Nikolaus Lenau, pentru ca satul i-a preluat numele, in urma cu 80 de ani. Initial, se numea Csatad, de la numele primului proprietar al acestor locuri. Lenau s-a nascut intr-o casa imensa, care a fost transformata in muzeu al svabilor banateni.

In afara de fotografii si de cateva obiecte care i-au apartinut, casa gazduieste si o colectie. Nu mai putin de 51 de perechi de papusi imbracate in portul svabilor banateni stau frumos aliniate, pregatite pentru Kirchweih.

"Atunci cand au fost facute, in fiecare sat svabesc din Timis s-au sfatuit batranii satului, femeile au facut costumele, coafezele au facut parul, iar cizmarii, pantofii", spune Elfriede Hockl, custodele muzeului.

Anii au trecut peste ele si ar avea nevoie de mici retusuri si de restaurari ca sa-si recapete frumusetea si stralucirea de altadata.

Cea mai mare sarbatoare a svabilor

Svabii din fiecare localitate aveau portul lor, culorile si modelele erau diferite. Pentru Kirchweih, pregatirile incepeau cu cateva saptamani inainte. In fruntea tinerilor care participau la sarbatoare era aleasa o pereche.

Fata era responsabila sa impodobeasca cum putea mai frumos un copacel pe care il purta in mana, cand conducea alaiul la biserica. In acelasi ton, impodobeau si palaria partenerului ei.

La sfarsitul sarbatorii, copacul colorat cu panglici si flori din hartie se scotea la licitatie, iar banii stransi erau folositi in anul urmator pentru organizarea sarbatorii.

Reusita cadea insa si in sarcina gospodinei, care pregatea cele mai alese prajituri. Barbatii aduceau bautura, iar muzica si dansul durau pana spre dimineata.

- Papusile ar avea nevoie de mici retusuri pentru a-si recapata stralucirea de altadata